

Etelä-Afrikassa kehitetty ilokaasumenetelmä tarvitsee erityiskoulutuksen toimiakseen oikealla tavalla ihmisen mielihyväjärjestelmässä. Tähän menetelmään koulutetut lääkärin ja erikoissairaanhoitajat ovat saaneet koulutuksen Ojutkangas Klinikalla Helsingissä.

KOKEMUKSIA ILOKAASUSTA ALKOHOLIRIIPPUVUUDEN HOIDOSSA

Ylilääkäri Reijo Ojutkangas

Päihdelääketieteen erikoispätevyys

Happi ja typpioksiduuli eli ilokaasu ovat yli 200 vuotta vanhoja keksintöjä ja niiden lääkinällinen käyttö on tunnettu noin 100 vuotta.

Typpioksiduuli, dityppioksidi eli ilokaasu on käytössä anestesoissa, synnytyksissä, ensiapuna kivun lievityksessä ja hammaslääkärin praktiikassa.

South African Brain Research Intituten (SABRI) tutkijaryhmä on tutkinut typpioksiduulilla aivojen toimintaa ja todennut jo 1970-luvun lopulla, että ilokaasu voi toimia ihmisen elimistössä mielihyvän välittäjäaineena samoin kuin varsinaiset mielihyvän välittäjäaineet, endorfiinit. Määrätyllä tavalla annosteltuna ilokaasumolekyylit blokeeravat mielihyväreseptorit korvaten alkoholista muodostuvan mielihyvääineen tetra-hydro-isokinoliinin, jota syntyy ihmisen elimistössä entsyymitoiminnan vaikutuksesta.

Entsyymitoiminta syntyy kohtuullisestikin alkoholia käytettäessä ja aktivoituu yhä enemmän alkoholinkäytön jatkuessa ja entsyymijärjestelmä tallentuu solutason muistiin eikä koskaan sieltä häviä. Tämä on fyysinen riippuvuus. Samanaikaisesti alkoholinkäyttäjät tottuu käyttämään alkoholia ja luonnolliset mielihyvän lähteet syrjäytyvät vähitellen ja alkoholista tulee tärkeä mielihyvänantaja. Tapa tallentuu keskushermoston muistiin, eikä koskaan sieltä häviä. Näin syntyy psyykinen riippuvuus.

Alkoholiriippuvaisen ihmisen elimistössä on koko hänen elinaikansa valmiina entsyymi, joka valmistaa etanolista välittömästi mielihyvääineen, tetra-hydro-iso-kinoliinia. Tämän ilmaantumisen elimistöön aiheuttaa muistissa olevan alkoholinkäyttötavan heräämisen ja kun soluissa säilyvä entsyymitoiminta eli fyysinen riippuvuus ja muistissa säilyvä psyykinen riippuvuus aktivoituvat, niin sairaus uusiutuu niin kuin startinappulasta painaisi ja alkoholinkäyttö ryöstäytyy käsistä entistä haittaavampana. Koska riippuvuustekijät, fyysinen ja psyykinen riippuvuus, eivät koskaan häviä

elimistöstä, niin kerran alkoholiriippuvuuteen sairastunut ihminen ei pysty enää elämänsä aikana käyttämään haitatta alkoholia. Hänen hoitopäämääränsä tulee olla täysraittius.

SABRI:ssa sovellettiin havaintoa alkoholin ja muiden huumeiden aiheuttaman riippuvuuden vieroitusoireiden hoidossa ja siellä on kehitetty 1970-luvun loppupuolella hoitomenetelmä, jolla nämä vieroitusoireet poistetaan. Siinä käytetään happea ja ilokaasua annostaen niitä potilaalle tarkoitukseen sopivalla laitteistolla, tarkasti määrätyn tekniikan mukaan tunnin ajan. Tänä aikana potilaan vieroitusoireet, kuten vapina, päänsärky, hikoilu, levottomuus, vatsaoireet, alkoholin tarve, orientoitumisvaikeudet, syyllisyys, ahdistus ja masennus häviävät. Kymmeniätuhansia potilasta on hoidettu tällä menetelmällä Etelä-Afrikassa kymmenessä hoitolaitoksessa ja hoitoa on annettu Suomessa lähes 10 000 kertaa. Hapen ja ilokaasun vaikutuksista on julkaistu yli 200 tutkimusta, joista osa on nähtävissä SABRI:n kotisivuilla internetissä. (<http://www.sabri.org.za>).

On suorastaan dramaattista nähdä , kuinka vapiseva, hikoileva ja lähes liikuntakyvytön potilas toipuu tunnin aikana vaivoistaan, nousee hoitovuoteelta ja ilmoittaa olevansa nälkäinen ja lähtee syömään näyttäen usein täysin terveeltä.

Itse kuulin hoitomenetelmästä 1980-luvun lopulla ollessani työskentelemässä Namibian päihdeprojektissa Oranjemundin kaivoskaupungissa, jossa sikäläinen johtava sosiaalityöntekijä kertoi minulle menetelmästä ja antoi pari tutkimuslupaa luettavakseni. Vaikka tulokset olivat hyviä, niin torjuin asian mahdottomana. Uusi menetelmä askarrutti kuitenkin ajatuksiani usein ja törmäsi siihen jälleen sattumalta vuotta myöhemmin Etelä-Afrikassa Themba-Centerissä Piet Retiefissä. Olin yhdessä Namibian ev.lut.kirkon edustajien kanssa tutustumassa Etelä-Afrikan alkoholi-ongelmaisten hoitolaitoksiin. Themba-Centerissä laitoksen johtaja, hoitajat ja potilaat olivat ihastuneita hyvään, tehokkaaseen ja miellyttävään hoitomenetelmään.

Tämän jälkeen kiinnostukseni heräsi ja rupesin tutkimaan tarkemmin hoitoa ja sen tuloksena olin kahteen otteeseen SABRI:n laitoksissa opiskelemaan hoitoa käytännössä ja toin hoitomenetelmän Suomeen. Kehitin menetelmän täkäläisiin oloihin sopivaksi OJUTKANGAS-hoitomenetelmäksi ja aloitin hoidon Sairaala Mehiläisessä huhtikuussa 1990.

Happi/ilokaasuhoitoa suositellaan käytettäväksi alkoholikierteen ja myös muun huumeen käytön katkaisuhoidon osana korvaamaan rauhoittavaa lääkitystä.

Hoitoa voidaan käyttää myös vieroitusoireiden esiintyessä myöhemmässä vaiheessa ja ehkäistä sillä alkoholikierteen alkaminen ja taudin uusiutuminen.

Alkoholinvaikutuksen alaisena olevallekin annettuna hoito on vaaraton asiantuntijan antamana ja se voidaan vaaratta uusia kolmena peräkkäisenä päivänä ja myöhemminkin, jos oireet palaavat.

Menetelmän edut ovat ilmeiset ja niistä mainittakoon:

- Potilas ja hoitohenkilöstö kokevat hoidon yleensä miellyttävänä rauhallisessa ja miellyttävässä hoitoympäristössä
- Vieroitusoireisto häviää tunnin aikana
- Hoito on täysin vaaraton oikein annettuna

- Nopea toipuminen ja katkaisuhoidoajan lyheneminen
- Muun lääkityksen käyttöä voidaan vähentää merkittävästi
- Ei aiheuta sekavuutta eikä lääketokkuraa jälkeensä
- Potilas on koko hoidon ajan tajuissaan ja hänen kanssaan voidaan keskustella
- Hoito voidaan uusia vaaratta kolmena päivänä peräkkäin
- Tunnin hoitoajan puitteissa voidaan potilaan kokonaistilannetta selvittää hänen kanssaan
- Riippuvuutta hoitoaineisiin ei käytännössä synny
- Yksikin hoitokerta oikein ja oikeassa vaiheessa annettuna saattaa olla riittävä, mutta hoitoa suositellaan katkaisuhoidossa annettavaksi 3 kertaa peräkkäin
- Hapen jatkuva riittävä saanti turvaa potilaan elimistön komplikaatioilta ja aktivoi sen toimintaa
- Ahdistus ja masennus saadaan myös häviämään
- Hoitoa on annettu menestyksellä myös ennaltaehkäisevästi silloin, kun potilaan raittiina ollessa vieroitusoireita esiintyy
- Mainittavia komplikaatioita ei hoidon yhteydessä ole esiintynyt

Menetelmän edellytykset ja varotoimet:

- Oikea OJUTKANGAS-hoitotekniikka on välttämätön, sillä muulla hoitotekniikalla ei toivottua tulosta saavuteta ja tulos voi olla päinvastainen
- Tarvitaan asianmukainen kaasunantolaitteisto
- Krapulahoitona kritiikittömästi annettuna hoito saattaa edesauttaa potilaan juomisen lisääntymistä
- Hoito tulee liittää potilaan kokonaiskuntoutukseen ja hoito tulee ymmärtää pitkäaikaisen toipumisprosessin osana ja sen alkuna
- Mahdollisena haittavaikutuksena pitkäaikaisen ilokaasun käytön komplikaationa joskus todettua luuydindepressiota ei tällä annostuksella ole esiintynyt
- Vaikea obstruktiivinen keuhkosairaus saattaa aiheuttaa komplikaatioita, joskaan niitä ei ole esiintynyt

Kokonaisuutena hoito on täysin vaaraton ja koetaan yleensä miellyttävänä. Se auttaa potilaan riippuvuussairaudesta hoidon aloitusta ja potilaan motivoitumista jatkohoitoon.

Hoitomenetelmä perustuu teoriaan, että ilokaasu tietyllä tavalla annosteltuna vaikuttaa ihmisen opioidisysteemin mielihyväreseptoreihin toimien siellä endorfiinien tavoin blokeeraten opioidireseptorit ja poistaen vieroitusoireet.

Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että potilaan hoitokontaktia ilokaasuhoidon jälkeen on syytä jatkaa riittävän pitkään ja käyttää jälkihoitona lisäksi myös muita mahdollisia potilaan hyväksymiä hoitotoimenpiteitä. Hoidon päämääränä niin Etelä-Afrikassa kuin Suomessakin on potilaan motivoiminen hoitamaan itseään täysin raittiina elämänsä loppuun saakka.

SABRI:n tutkijaryhmän kehittämä analgeettinen ilokaasuhoito alkoholin- ja muiden vieroitusoireiden hoidossa on hyväksytty viralliseksi hoitomuodoksi mm. Etelä-Afrikassa.

Ojutkangas Klinikka on kehittänyt hoitomenetelmän, johon on liitetty alkuun SABRI:n kehittämä ilokaasuhoito poistamaan alun vaikeita vieroitusoireita ja antamaan potilaalle uskoa uuteen elämään.

Hoidon yhteydessä ja sen jälkeen selvitetään potilaan kanssa sairauden anamneesia ja diagnoosia ja tehdään potilaan kanssa koko sairauden hoitoa koskeva hoitosuunnitelma.

Potilas saa myös tietoa sairauden luonteesta ja eri hoitomahdollisuuksista.

OJUTKANGAS KLINIKKA tarjoaa jatkohoitomahdollisuuksia, joista mainittakoon lääkärin tai erikoissairaanhoitajan seurantakonsultaatiot ja non-stoppina toimivan toipumiskurssin, jota johtaa kemiallisen riippuvuuden hoitoon perehtynyt kouluttaja. Lisäksi Ojutkangas Klinikalla kokoontuu kaksi kertaa viikossa OK-vertaisryhmät.

Hoitoa OJUTKANGAS-menetelmällä annetaan OJUTKANGAS KLINIKASSA, Pohjoinen Hesperiankatu 13 B, 00260 Helsinki, puh. 09-449 720 ja OJUTKANGAS KLINIKASSA Kangasalla, 050-320 2453.

Copyright: Ojutkangas Clinics Ltd